

2. Бугайчук К. Л. Сутність терміну «безпекове середовище» в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ України. Actual Problems of Modern science : material of the 4th International Scientific and Practical Conference (January 31 – February 3, 2023). Boston, USA : *International Science Group*, 2023. Pp. 114–118.

Ірина КУНЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ЮСТИЦІЙНОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досліджуючи феномен юстиції в науковій літературі та практиці можна констатувати, що родовим поняттям щодо інституту юстиції виступає правоохоронна діяльність держави. Разом з тим, якщо пов'язувати юстицію з правоохоронною діяльністю, то постає питання про розмежування сфери юстиції з таким близьким до неї явищем, інститутом держави як поліція, що також пов'язане з охороною правопорядку.

Оскільки поліцейська та юстиційна діяльність перетинаються у здійсненні правоохоронної функції держави, то саме тут, на мою думку, належить шукати критерій, за яким можна їх розмежувати.

Якщо юстиція, пов'язана виключно з однією лише правоохоронною функцією держави, то інститут поліції, відносять переважно до системи виконавчої влади [1, с. 12; 2, с. 21; 3, 4], тобто поліція головним чином задіяна в адміністративній функції держави [5]. Отже, критерієм розмежування юстиції та поліції, варто визначити те, що принципово відрізняє вказані державні структури, таким критерієм на нашу думку, є характер функцій держави, до яких пристосовані ці феномени.

Кожна функція держави має свій предметний зміст та особливий склад діяльності, за допомогою якої здійснюється процес управління в даній сфері, що реалізується у компетенції відповідних органів і посадових осіб.

Так, адміністративну функцію держави визначають як цілеспрямовану діяльність державного апарату, змістом якої стає насильницьке (владне) встановлення передбаченого законодавством порядку в суспільстві як реального правопорядку. А зміст правоохоронної функції становить владне розв'язання суперечностей між законними і незаконними інтересами, що виступає як заперечення правопорушень та утвердження правопорядку [6, с.19-21].

Поліція, таким чином, є особливим інститутом держави, покликаним разом з іншими структурами виконавчої влади запроваджувати в життя визначений законодавчою владою правовий порядок, реально встановлюючи та підтримуючи цей порядок у суспільстві, попереджаючи його порушення і припиняючи їх. При цьому специфіка поліції стосовно інших органів

виконавчої влади полягає в тому, що вона виступає як «силовий» компонент виконавчої влади, має необхідні засоби і навички застосування примусу.

Натомість юстиція покликана забезпечувати в межах правоохоронної функції владне розв'язання суперечностей між законними і незаконними інтересами, заперечуючи правопорушення й у такий спосіб утверджуючи законність і відновлюючи порушений правовий порядок. Сфера юстиції включає юридичну діяльність з приводу встановлення юридичних фактів, розлідування фактів правопорушень, вирішення спорів про право, а також визначення та реалізацію відповідальності порушників права.

У сферу цієї діяльності можуть бути залучені не лише юстиційні органи, а й будь-які інші суб'єкти, в тому числі громадяни та різні установи й організації, а також будь-які державні органи та посадові особи сфери законодавчої і виконавчої влади. Разом з тим, зважаючи на те, що поліція виступає як «силовий» гарант діяльності усіх державних органів, включаючи діяльність органів і посадових осіб сфери юстиції, і на неї покладається попередження і припинення правопорушень, які є предметом юстиційної діяльності, поліція більшою мірою ніж інші державні структури пов'язана зі здійсненням правоохоронної функції.

Ця обставина й викликає труднощі при розмежуванні функцій поліції та юстиції. Тільки заглибившись до рівня загальних функцій держави можна провести більш-менш певну межу між поліцією та сферою юстиції.

З цієї точки зору, юстиція – це сфера безпосередньої реалізації правоохоронної функції, змістом якої є розв'язання суперечностей законних і незаконних інтересів, заперечення скоєного правопорушення і утвердження закону в правовідносинах. Натомість, поліція призначена здійснювати тільки оперативно-силове забезпечення правоохоронної функції, тобто являє собою у правоохоронній сфері лише допоміжну діяльність (наприклад, попередження, виявлення та фіксацію окремих видів правопорушень, розшук і затримання порушників, надання захисту від них фізичним та юридичним особам, тощо).

Межі такої допоміжної діяльності навіть у одній державі в різний час можуть бути різними, але це не міняє того, що юстиція і поліція у виконанні правоохоронної функції відіграють різну роль: перша головну, друга – допоміжну.

Цим визначається різна природа тієї й іншої структур у державі, на що вказує хоча б те, що різним для поліції та юстиції є порядок вирішення справ про скоєні службовцями цих сфер правопорушення. Адже поліція не є вирішальною інстанцією у справах щодо «своїх» правопорушників, в той час як юстиція є тією сферою, в якій вирішуються остаточно усі справи, зокрема, і щодо правопорушників із сфери юстиції, включаючи суддів.

Отже, узагальнюючи, можна зробити висновок, що поліція є відповідальною, як і інші органи виконавчої влади, за впровадження в життя і охорону встановленого законодавцем правового порядку в державі, тоді як

юстиція відповідає за охорону в державі права в цілому, в тому числі охорону його в діяльності законодавчого органу.

1. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316 с.
2. Проневич О. С. Організаційно-правові засади діяльності поліції (міліції) Німеччини, Польщі та України: порівняльно-правовий аналіз: монографія. Х., 2011. 509 с.
3. Смірнова О. М. Семантичний аналіз термінів «поліція» та «поліцейська діяльність». Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 3. С. 69–72. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a1d1d677-1000-4492-bcfe-39c4b4b66cfe/content>.
4. Білас А. І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2016. 24 с. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/d40a6bd3-406c-4e60-b118-4dc67113caed/content>.
5. Холод Ю. А. Інститут поліції: Демократичний ракурс. Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ): матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.). Харків: ХНУВС, 2020. С. 520-522 URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa887f0a-22e5-413f-9c5a-66337da2df05/content>.
6. Ющик О. І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1997. 192 с.

Олег ЛЕВІН,

доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна,
кандидат історичних наук, доцент

ВІЙНА росії ПРОТИ УКРАЇНИ: ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА

Кінець холодної війни вніс великі зміни до людей, що живуть в Україні, колишній республіці Радянського Союзу. Однак перехід України до сучасної, незалежної, демократичної та суверенної держави не пройшов гладко. У 2004 році країна пережила свої перші великі політичні потрясіння, які в народі отримали назву «Помаранчева революція». Крики («Разом нас багато! Нас не можна перемогти!») прокотились по Майдану Незалежності в Києві. Тисячі українців використали свою свободу слова і встали разом, щоб вимагати повномасштабних політичних змін у своїй країні.

Восени 2013 року українці знову почали збиратися на Майдані, цього